

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Karly Cháberové a soudců Štěpána Výborného a Jana Kratochvíla v právní věci žalobce: **D.K.**, zastoupen Mgr. Martinem Strakou, advokátem se sídlem Praha 2, Londýnská 55, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 5. 11. 2014, č. j. MSP-257/2014-ODSK-OTC/15,

t a k t o :

- I. **Rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti ze dne 5. 11. 2014, č. j. MSP-257/2014-ODSK-OTC/15, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.**
- II. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 16 456 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Martina Straky, advokáta.**

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se podanou žalobou domáhá přezkoumání v záhlaví uvedeného rozhodnutí, kterým Ministerstvo spravedlnosti (dále jen „žalovaný“) zamítlo jeho žádost o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti ve výši 175 000 Kč z důvodu nesplnění podmínek stanovených v § 24 odst. 1 písm. c) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech trestných činů“).

Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že ačkoliv je žalobce bratrem zavražděné K.K. (dále též „poškozená“), nepatří do okruhu oprávněných osob, neboť v době smrti své sestry s ní nežil ve společné domácnosti. Tento závěr dle žalovaného vyplynul z provedeného dokazování, podle něhož se K.K. přestěhovala k M.P. (dále též „obviněný“, či „odsouzený“) a v době její smrti se nejednalo jen o občasné návštěvy či přechodné ubytování, ale již o trvalé soužití. Uvedené také vyplývá z prohlášení matky poškozené, paní D.K., která uvedla, že měla na dceru více naléhat, aby se k obviněnému nestěhovala, a dále z výpovědi otce poškozené, pana V.K., jenž sdělil, že po zmizení své dcery od obviněného odvezl plné auto jejích věcí. Úmysl K.K. dále setrvat v domácnosti obviněného byl dle žalovaného zřejmý také z toho, že si v Pardubicích hledala zaměstnání.

I. Obsah žaloby

Žalobce ke skutkovému stavu uvádí, že žádost o poskytnutí peněžité pomoci podal z toho důvodu, že jeho sestra K.K. byla dne 5. 3. 2014 zavražděna jejím tehdejším přítelem M.P. O tomto skutku nepravomocně rozhodl Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 22. 10. 2014, č. j. 2 T 6/2014-813, tak, že shledal M.P. vinným ze zločinu vraždy spáchané zvláště surovým způsobem podle § 140 odst. 1, 3 písm. i) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“), a byl odsouzen podle § 140 odst. 3 trestního zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání sedmnácti roků, dále mu byl uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty podle § 70 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a uložena povinnost uhradit poškozeným náhradu škody vzniklou nemajetkovou újmou, a to žalobci ve výši 2 000 000 Kč a D.K. ve výši 3 000 000 Kč.

Žalobce tvrdí, že v době úmrtí s ním žila poškozená ve společné domácnosti spolu se svými rodiči. O tom svědčí rovněž skutečnost, že rodina K. se rozhodla za účelem rozšíření jejich rodinného domu přistavět podkroví, aby jejich děti (poškozená a žalobce) mohli žít se svými budoucími rodinami pohromadě s rodiči. Úvěrovou smlouvu vzhledem k předdůchodovému věku D.K. a V.K. uzavřel žalobce, kterému byl poskytnut úvěr ve výši 750 000 Kč, s jehož splácením měla pomáhat celá rodina. Další finanční prostředky ve výši 300 000 Kč zapůjčila matce žalobce její sestra. V důsledku událostí spojených s vraždou K.K. postihl V.K. dne 11. 7. 2014 infarkt, na jehož následky zemřel. Rodina žalobce tedy musela uhradit během necelých tří měsíců částku ve výši téměř 80 000 Kč za dva pohřby – sestry a otce. Aktuálně žalobce splácí spolu s matkou D.K. úvěr a půjčku přes jeden milion Kč s tím, že na bankovní úvěr bylo dosud uhrazeno cca 20 400 Kč. Přístavba rodinného domu není dosud dokončena.

Žalobce zdůrazňuje, že z výpovědi D.K. provedené v rámci trestního řízení vyplynulo, že poškozená (její dcera) trávila u odsouzeného pouze víkendy, poprvé před vraždou měla zůstat v Pardubicích i přes týden, neboť si hledala zaměstnání a měla domluvené pohovory. Dále z výpovědi plyne, že poškozená předpokládala zdržet se v Pardubicích od 27. 2. 2014 do následující neděle, tj. 9. 3. 2014, kdy se chtěla vrátit zpět domů do Prahy. Výpisy, evidenční listy ze zaměstnání a osvědčení si s sebou vzala výhradně z toho důvodu, že měla v týdnu od 3. 3. 2014 absolvovat pracovní pohovory. Z výpovědi D.K. je rovněž zřejmé, že si její dcera připravovala věci k případnému přestěhování, nikoliv že měla vše v Pardubicích přestěhované. Ani skutečnost, že otec poškozené po zmizení dcery odvezl její osobní věci zpět do Prahy, nedokazuje, že poškozená žila ve společné domácnosti s odsouzeným. Okolnost, že poškozená hledala v Pardubicích zaměstnání, svědčí pouze o jejím úmyslu dále setrvat v Pardubicích, nikoliv o tom, že v Pardubicích s odsouzeným žila. To ostatně potvrdil sám žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Z dalších výpovědí provedených v rámci trestního řízení (zejména obviněného a doc. PhDr. J. L., Csc., soudního znalce v oboru psychiatrie) vyplynulo, že vztah K.K. a M.P. trval asi čtyři měsíce a vyvíjel se negativně. M.P. chtěl v době posledního pobytu poškozené v Pardubicích vztah ukončit, neboť zjistil, že mu v některých případech lhala. Žalobce je přesvědčen, že na základě uvedeného nelze dospět k závěru, že K.K. žila ve společné domácnosti s M.P., neboť v jeho domě v Pardubicích se v době vraždy poprvé zdržela celý týden, do té doby jej navštěvovala pouze o víkendech, neměla v Pardubicích nalezené žádné zaměstnání a po týdenní návštěvě se plánovala vrátit zpět do Prahy.

Žalobce dále namítá, že v rámci řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci nebyl vyslechnut a veškeré závěry žalovaný vyvodil z písemných záznamů o výpovědích z trestního řízení. K pojmu soužití v domácnosti žalobce odkazuje na komentář k zákonu o obětech trestných činů (Gřivna, Šámal, Válková a kolektiv, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, str. 167-178), podle něhož se jedná o faktický stav trvalejšího charakteru (občasné návštěvy nestačí), na který lze usuzovat „z objektivně zjištěných okolností, jež svědčí o úmyslu osob založit a vést takové spolužití nikoliv po přechodnou dobu. Podmínka společného uhrazování nákladů bude splněna i v případech, kdy jsou společné potřeby uspokojovány i jinak než finančně (např. formou obstarávání domácích prací)“. Pojmovým znakem soužití v domácnosti je tedy jeho trvalost a společná úhrada nákladů, což dle žalobce v dané věci nenastalo.

Žalobce je přesvědčen, že žalovaný při hodnocení důkazů nepostupoval v souladu se zákonem, neboť nevzal v potaz tvrzení odsouzeného či soudního znalce, podle nichž se chtěl odsouzený s poškozenou rozejít, nikoliv s ní začít žít ve společné domácnosti. Žalovaný tedy nehodnotil veškeré důkazy ve vzájemné souvislosti, ale pouze vytrhl z kontextu několik tvrzení z výpovědi D.K., žalobce a jejich nejbližších příbuzných podaných v rámci trestního řízení, kdy byli po hlubokém citovém otřesu. Avšak ze všech důkazů vyplynulo, že poškozená odjela k odsouzenému pouze dočasně na dobu jednoho týdne a poté se měla vrátit zpět do Prahy.

Žalobce navrhuje provedení důkazu výsledkem žalobce a jeho matky D.K. a dále trestním spisem vedeným Krajským soudem v Hradci Králové pod sp. zn. 2 T 6/2014.

Podáním ze dne 26. 2. 2015 žalobce zaslal soudu usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 1. 2015, č. j. 8 To 107/2015, kterým bylo odvolání odsouzeného odmítnuto.

Žalobce žádá, aby soud žalobou napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalovaného

Žalovaný ve vyjádření k žalobě zdůrazňuje, že provedené důkazy hodnotil samostatně i ve vzájemné souvislosti a závěr o tom, že se K.K., byť v krátkém časovém úseku před svou smrtí, přestěhovala k M.P. a sdílela s ním domácnost, má oporu ve spisu. Tento závěr žalovaný učinil na základě výpovědi D.K. a V.K. podaných pro účely trestního řízení a žalovaný na něm trvá. Tvrzení žalobce o chystané přestavbě domu nic nemění na tom, že poškozená v době své smrti sdílela domácnost jinde. V daném případě je třeba přiklonit se ke konkrétnímu jednání zemřelé (tj. jejímu přestěhování a hledání zaměstnání) než k hypotetickým závěrům její rodiny.

Žalovaný žádá, aby soud žalobu zamítl.

III. Replika žalobce

Žalobce ve své replice ze dne 15. 4. 2015 opětovně poukazuje na skutečnost, že z výpovědi D.K. učiněné v trestním řízení vyplývá, že její dcera s rodinou žila ve společné domácnosti a u odsouzeného trávila pouze víkendy. Poprvé před vraždou měla zůstat v Pardubicích i přes týden, neboť si hledala zaměstnání a měla domluvené pohovory. Dále z této výpovědi plyne, že poškozená předpokládala, že se v Pardubicích zdrží od 27. 2. 2014

do příští neděle, tj. do 9. 3. 2014. Z uvedených důkazů je zřejmé, že zajištění zaměstnání bylo podmínkou pro to, aby poškozená začala uvažovat o soužití s odsouzeným. Ze skutečnosti, že si hodlala najít práci v Pardubicích, však nelze jednoznačně vyvodit, že s ním již žila ve společné domácnosti, neboť do doby její smrti neabsolvovala ani jeden pohovor a neměla tedy zatím důvod setrvávat dlouhodobě v Pardubicích. To potvrzuje i fakt, že její vztah s odsouzeným byl již delší dobu problematický a sám obviněný v rámci výslechu uvedl, že v den vraždy hodlal svůj vztah s poškozenou ukončit. Není tedy zřejmé, z jakého důvodu by měl odsouzený připustit, aby s ním poškozená sdílela společnou domácnost. Tuto skutečnost obviněný během výslechu nikdy neuvedl a první týdenní návštěva poškozené vyústila v její vraždu.

IV. Argumentace účastníků řízení při jednání

Právní zástupce žalobce při jednání odkázal na podanou žalobu a repliku k vyjádření žalovaného. Navrhl, aby soud zrušil napadené rozhodnutí žalované.

Žalovaná se z jednání omluvila.

V. Posouzení žaloby Městským soudem v Praze

Soud dle § 75 s. ř. s. přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, v rozsahu žalobou tvrzených bodů nezákonnosti, kterými je vázán, podle skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Ze správního spisu a trestního spisu Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 2T 6/2014 soud předně zjistil, že Krajský soud v Hradci Králové rozsudkem ze dne 22. 10. 2014, č. j. 2 T 6/2014-813, shledal M.P. vinným ze zločinu vraždy spáchané zvláště surovým způsobem podle § 140 odst. 1, 3 písm. i) trestního zákoníku.

Na č. l. 172 až 185 trestního spisu se nachází úřední záznam o podaném vysvětlení obžalovaného ze dne 4. 4. 2014, v němž M.P. vypověděl následující: „K 27. únoru 2014 uvádím, že jsem odjížděl s K. z Prahy od rodičů, kdy si K. s sebou vzala více věcí. Já jsem tam byl svým autem zn. Chryslerem Neon. S sebou si K. brala oblečení, nějakou kosmetiku, králíka s klecí, nějaký rozpadlý počítač červené barvy (...). Z Prahy jsme vyjžděli s tím, že má tady v Pardubicích nějaké pohovory ohledně práce, máma z toho byla v uvozovkách nadšená, že si bude shánět práci. A s tím, že tady bude delší dobu. Nijak to blíže neuváděla, kdy se vrátí“.

Na č. l. 236 až 241 se nachází protokol o výslechu svědka – D.K., ze dne 15. 5. 2014, v němž uvedla následující: „Dne 23. nebo 24. února 2014 přijel M. za K. k nám do Prahy. Měl s sebou i psa. A 27. února odjížděli do Pardubic, protože K. si mezitím sjednávala nějaké schůzky, aby si našla nějaké místo, tedy práci a i mi to ukazovala, že na papírku měla v nějakém diáři poznámky. Myslím, že až od úterka měla mít ty schůzky. A vzhledem k tomu, že předpokládala, že tam bude až do neděle, tak si s sebou brala svého králíčka. Říkali, že přijedou v neděli, M. dělá nějak na střídačku, tři dny dělá, tři dny ne. K. si připravovala věci, že si je pak odveze. Ještě si M. dělal legraci z toho, že ten barák bude muset přistavět, přifouknout“.

V úředním záznamu ze dne 1. 4. 2014 založeném na č. l. 250 až 256 D.K. rovněž uvedla, že svou dceru viděla naposledy ve čtvrtek 27. února 2014, kdy jí řikala, že „*má sjednaný pracovní schůzky a měla to i na nějakým papíru, pondělek tam nebyl, byl tam až úterek s tím, že tam bude do další neděle, že by 9. března přijela domů. S sebou si brala i takové výpisy, evidenční listy ze zaměstnání, osvědčení. No a brala si tam i králíčka, bez něho nejela nikam (...). Rozhodně se mi nezmínila o tom, že by měla v úmyslu přijet dřív domů než v neděli nebo že by měla někam jet*“. Ke vztahu její dcery a odsouzeného dodala, že „*na podzim 2013 začal s K. chodit, to bylo nějak před Vánoci, když s ním přišla k nám domů. Od té doby za ním K. jezdila vlakem. I v průběhu cesty nebo když došla, tak mi volala nebo já jí. Do Pardubic jezdila většinou na víkend. Někdy to protáhla i do pondělka. Teď poprvé tam byla i přes pracovní dny, protože řikala, že si tam chce sehnat zaměstnání*“.

Otec K.K., pan V.K. v protokolu o výsledku svědka ze dne 15. 5. 2014 založeném na č. l. 268 až 272, uvedl, že „*prakticky M. u nás spal týden předtím, než se K. odstěhovala. K. stálou práci neměla, spíš takový brigády, mluvila něco o tom, že si něco shání v Pardubicích. (...) Já jsem přibližně po týdně toho zmizení, protože K. tam s sebou měla králíka a věci, takže jsem tam proto jel. (...) Vydal mi všechno, co K. měla, měl jsem toho plný auto, nějaký kufry, nějaký tašky, kabelky a její klec s králíčkem*“.

Žalobce do protokolu o výsledku svědka ze dne 27. 5. 2014 na č. l. 281 až 284 uvedl, že jeho sestra si sháněla práci v Pardubicích, „*viděl jsem u ní na počítači, že tam měla nějakou předběžnou smlouvu*“.

V prohlášení o dopadu trestné činnosti na můj život ze dne 9. 10. 2014 D.K. mj. uvedla: „*nikdy si nepřestanu vyčítat, že jsem na K. víc nenaléhala, aby se k němu nestěhovala*“, a dále „*když byla K. malá a někam odjížděla, dávala mi tolik pusinek, na kolik to bylo dní. Někdy to dělala – spíš z legrace – i v dospělosti. Tenkrát jich bylo jenom deset, protože na tolik dní odjížděla*“.

Z protokolu o výsledku obviněného ze dne 17. 4. 2014 M.P. uvedl, že měl zájem vztah s K.K. ukončit, což potvrdil během hlavního líčení rovněž Doc. PhDr. J.L., Csc., znalec v oboru psychologie, který uvedl: „*pokud jsem informován, tak on měl zájem ten vztah ukončit a dokonce i tato schůzka původně měla vést k tomu, že jí oznámí, že se s ní rozejde*“.

Dne 11. 7. 2014 zemřel na infarkt otec poškozené, pan V.K.

Soud o věci uvážil takto:

Podle § 23 odst. 1 zákona o obětech trestných činů „*má oběť*“ za podmínek stanovených tímto zákonem právo na peněžitou pomoc, kterou jí poskytne stát“.

Podle § 25 odst. 1 téhož zákona „*peněžitá pomoc*“ spočívá v jednorázovém poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem“.

Podle § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech trestných činů „*právo na peněžitou pomoc*“ má osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu“.

Úvodem soud poznamenává, že zákon o obětech trestných činů byl přijat s ohledem na skutečnost, že do doby jeho přijetí byla práva obětí jako subjektů zvláštní péče ze strany státu upravena jen v omezeném rozsahu a byla roztržena v několika právních předpisech. Proto měl přijatý zákon za cíl zlepšit postavení obětí, zejména tak, aby s nimi bylo zacházeno s respektem k jejich osobnosti, citlivě s ohledem na situace, v jaké se (nikoli vlastní vinou) nachází, a způsobem, který jim nepřivodí další újmu. Spolu s tím byl též zdůrazněn aspekt, aby byla obětem trestných činů poskytnuta pomoc, a to včetně pomoci peněžní.

Podmínky pro přiznání nároku oběti na peněžitou pomoc, včetně určení její výše, jsou nyní upraveny v § 23 – 37 zákona o obětech trestných činů. Co se týče základních principů, na nichž je poskytování peněžité pomoci vystavěno, platí, že primárním účelem peněžité pomoci je překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem tak, jak uvádí § 25 odst. 1 zákona o obětech trestných činů. Zároveň však soud (ve shodě s komentářovou literaturou) zdůrazňuje, že oproti předchozí právní úpravě lze dovést také nový, sekundární účel peněžité pomoci, jímž je (byť částečná) reparace újmy, která byla oběti trestným činem způsobena (viz Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2014, s. 19 a shodně s. 142). Uvedené lze dovést především z § 25 odst. 2 zákona o obětech trestných činů a také z obecného účelu tohoto zákona, kterým je (mimo jiné) zlepšení postavení osob poškozených trestným činem při uplatňování nároku na náhradu škody či nemajetkové újmy (Jelínek, J. a kol.: Zákon o obětech trestných činů: komentář s judikaturou. Praha: Leges, 2014, s. 23). Jakkoli totiž i dřívější úprava zakotvila možnost peněžité pomoci obětem trestných činů, tato úprava byla samostatná a nikterak v celku nezohledňovala postavení oběti a nezbytnost specifického přístupu k ní. To se právě přijetím nového zákona o obětech trestných činů změnilo, neboť ten komplexně reagoval na zvláštní postavení obětí trestných činů a takto v něm byla projevena zvýšená ochrana jejich práv.

V řešeném případě podstata sporu spočívá v posouzení, zda sestra žalobce, která zemřela v důsledku spáchaného trestného činu dne 5. 3. 2014, žila v době své smrti v domácnosti s žalobcem, jak to vyžaduje § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech trestných činů. Pouze tehdy by ho bylo možné považovat za osobu oprávněnou k poskytnutí peněžité pomoci.

Komentářová literatura (Grivna, Šámal, Válková a kol. Zákon o obětech trestných činů. Komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 167-178) k citovanému ustanovení uvádí: „*První skupinu tak tvoří vyjmenovaní pozůstalí (rodič, manžel, registrovaný partner, dítě, sourozenec), avšak pouze za předpokladu, že v době smrti oběti s ní žili v domácnosti. Nemusí se jednat o rodinnou domácnost, postačí domácnost společná. Za společnou domácnost lze považovat pospolitost spolužijících osob (společnou domácnost tedy tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby). Ačkoliv zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nepřevzal legální definici společné domácnosti (srov. § 115 ObčZ 1964), na její povaze se nic nemění (...)*“ (shodně viz též Jelínek a kol. Zákon o obětech trestných činů. Komentář s judikaturou. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 130-131).

Vzhledem k tomu, že zákon o obětech trestných činů neobsahuje legální definici pojmu *společná domácnost*, je při jeho výkladu nutno vyjít z příslušné judikatury civilních soudů, a to i s ohledem na zásadu jednotnosti právního řádu, podle níž by obdobné právní pojmy měly být v jednotlivých právních odvětvích vykládány obdobně (k tomu srovnej např. usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 7. 1996, sp. zn. III. ÚS 124/96, podle něhož „*jednotnost právního řádu je v rovině právního jazyka kromě jiného spjata s konstantností významů přisuzovaných jazykovým výrazům, tj. s vyloučením polysémie a homonymie. Výjimkou je pouze rozlišování*

samotným zákonodárcem, a to explicitně formou legální definice nebo implicitně, tzn. když je odlišnost významů přisuzovaných jednomu výrazu zřejmá z kontextu“).

Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 4795/2009, vymezil společnou domácnost jako soužití dvou nebo více fyzických osob, které spolu žijí trvale a které společně uhrazují náklady na své potřeby. Společná domácnost zpravidla předpokládá společné bydlení v jednom nebo více bytech (k naplnění jejích znaků proto nepostačují například občasné návštěvy); výjimka z tohoto pravidla je možná jen tehdy, jde-li o dočasný a přechodný pobyt jinde z důvodu léčení, návštěvy příbuzných, výkonu práce apod. Jde o spotřební společenství trvalé povahy, a proto společnou domácnost představuje jen skutečné a trvalé soužití, v němž její členové přispívají k úhradě a obstarávání společných potřeb (nepostačuje například jen příležitostná výpomoc v domácnosti, společné trávení dovolených apod.) a v němž společně a bez rozlišování hospodaří se svými příjmy. Spolužijící fyzická osoba musí žít ve společné domácnosti tak, jako by byla členem rodiny; vyžaduje se, aby pečovala o společnou domácnost (obstaráváním domácích prací, udržováním pořádku v bytě, obstaráváním prádla a údržby šatů, přípravou jídla apod.) nebo poskytovala prostředky na úhradu potřeb společné domácnosti anebo aby byla odkázána výživou na ostatní osoby v domácnosti.

Ke stejným závěrům dospěl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 20. 2. 2002, sp. zn. 26 Cdo 463/2000, usnesení ze dne 16. 1. 2002, sp. zn. 21 Cdo 436/2001, usnesení ze dne 26. 8. 2008, sp. zn. 21 Cdo 29/2008, usnesení ze dne 31. 3. 2009, sp. zn. 21 Cdo 1622/2008, rozsudku ze dne 24. 3. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2013/2009, nebo rozsudku ze dne 27. 10. 2010, sp. zn. 21 Cdo 3233/2009. Ve všech případech Nejvyšší soud zdůraznil, že o společnou domácnost dvou nebo více fyzických osob jde jen tehdy, jestliže spolu skutečně a trvale žijí na jednom nebo více místech a jestliže opravdu společně uhrazují náklady na své potřeby. Vznik společné domácnosti tedy předpokládá, že tyto osoby projevily vůli být členy spotřebního společenství, v němž chtějí nadále setrvávat.

Soud po pečlivém zhodnocení vyjádření účastníků řízení a obsahu správního spisu dospěl k závěru, že poškozená v době své smrti netvořila společnou domácnost s odsouzeným, ale naopak byla členem domácnosti spolu se svými rodiči a žalobcem. K tomuto závěru soud dospěl na základě následujících skutečností.

Vztah poškozené a odsouzeného trval zhruba čtyři měsíce a vyvíjel se negativně (jak uvedl odsouzený a jak vyplynulo též ze znaleckého posudku provedeného v trestním řízení). Jestliže tedy odsouzený měl v úmyslu v den vraždy svůj vztah s poškozenou ukončit, tak již tato okolnost zpochybňuje první podmínku vzniku společné domácnosti, která vyžaduje, aby její členové hodlali tvořit společnou domácnost a měli v úmyslu v ní nadále setrvávat.

Navíc z provedených výpovědí v trestním řízení vyplynulo, že i během trvání vztahu poškozené a odsouzeného poškozená prokazatelně nadále sdílela společnou domácnost se žalobcem, neboť s ním žila v jednom domě, vydělávala si příležitostnými brigádami a podílela se na chodu této domácnosti. Naopak u odsouzeného trávila toliko víkendy, pouze v některých případech svoji návštěvu prodloužila do pondělí. Ze správního spisu se takto podává, že teprve dne 27. 2. 2014 měla vůbec poprvé zůstat u odsouzeného přes pracovní dny z důvodu obstarávání si budoucího zaměstnání (D.K. ve své výpovědi opakovaně uvedla, že její dcera se měla v Pardubicích zdržet do následující neděle, tj. 9. 3. 2014, a na tuto dobu se s ní poškozená rozloučila). Tato skutečnost však dle soudu sama o sobě svědčí pouze o krátkodobém a dočasném pobytu poškozené mimo svoji domácnost, nedokazuje však, že již

založila společnou domácnost s odsouzeným. Obzvláště za situace, kdy ještě v místě pobytu odsouzeného neměla stálou práci, nýbrž si zaměstnání pouze hledala (uvedené vyplynulo z výpovědi odsouzeného i D.K.), a vztah s odsouzeným, jak již bylo uvedeno, trval krátkou dobu a směřoval spíše k jeho konci. Takto též samotná okolnost, že si poškozená měla v úmyslu hledat v místě pobytu odsouzeného práci (a za tím účelem si s sebou z Prahy brala výpisy, evidenční listy ze zaměstnání a osvědčení), svědčí toliko o jejím úmyslu v budoucnu žít s odsouzeným, není však důkazem o jejich reálném společném soužití již v době vraždy (zde ostatně soud připomíná, že i v případě společné domácnosti není vyloučeno, aby její člen s ostatními členy dočasně nežil z důvodu výkonu práce, což zajisté platí též pro hledání budoucího zaměstnání). A na uvedených závěrech dle soudu nic nemění to, že z výpovědi provedených v trestním řízení shodně vyplynulo, že si poškozená s sebou dne 27. 2. 2014 odvezla větší množství osobních věcí. Ani tato skutečnost neprokazuje, že poškozená s odsouzeným již sdílela trvale společnou domácnost, tato okolnost pouze dokresluje fakt, že na deset dní dočasně odjela mimo svou domácnost, tak, aby strávila několik dní se svým tehdejším partnerem.

Soud tedy uzavírá, že poškozená a odsouzený se během svého nikoliv dlouhodobého vztahu pouze navštěvovali a první desetidenní pobyt poškozené vyústil v její vraždu dne 5. 3. 2014, tedy šest dní po odjezdu od své rodiny, s níž sdílela společnou domácnost. V tomto kontextu se tedy nejednalo o skutečné a trvalé soužití, během něhož by oba dva přispívali k úhradě a obstarávání společných potřeb. K opačnému závěru jistě není možné dospět výhradně na základě skutečnosti, že vypovídající osoby pobyt K.K. u M.P. nazvaly *přestěhováním*. Soud naopak zdůrazňuje, že otázku společného soužití poškozené a odsouzeného je třeba hodnotit s ohledem na objektivní skutkové okolnosti, nikoliv na základě výrazu, který použili členové rodiny poškozené bezprostředně po jejím zmizení. A takto nelze než usoudit, že poškozená nadále žila ve společné domácnosti se žalobcem.

Soud tedy shledal, že žalobce splnil podmínky stanovené § 24 odst. 1 písm. c) zákona o obětech trestných činů, a je ho tedy třeba považovat za osobu oprávněnou k poskytnutí peněžité pomoci (ostatně dle § 2 odst. 3 zákona o obětech platí, že byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považují se, utrpěli-li v důsledku smrti oběti újmu, za oběť též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner, druh nebo osoba, které oběť ke dni své smrti poskytovala nebo byla povinna poskytovat výživu). Toto právo mu nadto svědčí i s ohledem na obecný účel zákona o obětech trestných činů, který má mírnit zhoršenou sociální situaci obětí trestných činů a alespoň částečně reparovat újmu, která jim byla trestným činem způsobena. Rodina žalobce během necelých tří měsíců musela vynaložit nemalý finanční obnos na pohřeb svých nejbližších osob. Dle soudu přitom nelze akceptovat výklad předestřený žalovaným, který odmítl žalobci poskytnout peněžitou pomoc. Soud v této souvislosti vyzdvihuje, že by žalovaný měl být spíše veden zásadou *in dubio pro victimae*, neboť pomoc obětem trestných činů vychází z předpokladu, že to byl právě stát, který selhal ve svém úkolu předcházet trestné činnosti, a proto nastupuje jeho povinnost zmírnit dopady spáchaného trestného činu do života obětí. Ostatně, jak již bylo řečeno, celý zákon o obětech byl koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo a aby byly respektovány zásadní dopady trestného činu do jejich života. Tento výchozí princip musí žalovaný ve svém rozhodování ctít a dodržovat.

VI. Závěr a náklady řízení.

Žalobce tedy se svými námitkami uspěl; městský soud proto zrušil napadené rozhodnutí podle § 78 odst. 1 s. ř. s. a vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení, které sestávají z odměny advokáta za čtyři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika, účast na jednání) po 3100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. a), d) a g), § 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb. (advokátní tarif), včetně náhrady hotových výdajů (4 x 300 Kč) podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Advokát žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, a odměna se tak zvyšuje o částku 2 856 Kč odpovídající dani, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů. Celkem tedy žalobci náleží (12 400 + 1 200 + 2 856 =) 16 456 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s.; kromě obecných náležitostí podání musí kasační stížnost obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 8. 3. 2018

JUDr. Karla Cháberová v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
V. B.